

Кулик Ілля Олегович,

аспірант спеціальності 281- Публічне управління та адміністрування ННІМП ДЗВО «Університет менеджменту освіти», м. Київ, Україна

Науковий керівник:

Діденко Ніна Григорівна,

професор кафедри публічного управління і проектного менеджменту ННІМП ДЗВО «Університет менеджменту освіти», доктор наук з державного управління, професор, м. Київ, Україна

НОРМАТИВНО-ПРАВОВА БАЗА ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ НАЦІОНАЛЬНОЇ БЕЗПЕКИ УКРАЇНИ У ЗОВНІШНЬОПОЛІТИЧНІЙ СФЕРІ

Анонاتція.

У дослідженні проаналізовано нормативно-правову базу забезпечення національної безпеки України у зовнішньополітичній сфері. Встановлено, що сучасний стан нормативно-правової бази забезпечення національної безпеки України у зовнішньополітичній сфері можна визначити як стан системи, що знаходиться в стадії формування.

Ключові слова: нормативно-правова база, національна безпека, зовнішньополітична сфера.

REGULATORY AND LEGAL FRAMEWORK FOR ENSURING NATIONAL SECURITY OF UKRAINE IN THE FOREIGN POLICY SPHERE

Annotation.

The study analyzes the regulatory framework for national security of Ukraine in the foreign policy sphere. It is established that the current state of the regulatory framework for ensuring the national security of Ukraine in the foreign policy sphere can be defined as the state of the system that is in the process of formation.

Key words: normative-legal base, national security, foreign policy sphere.

Дослідження нормативно-правової основи державних механізмів забезпечення зовнішньополітичної безпеки України має не тільки теоретичне, а й безпосередньо практичне значення, оскільки спрямоване на вдосконалення законодавства про національну безпеку України, розробку стратегії безпеки України, є основою для напрацювання керівних принципів і напрямів діяльності органів публічної влади з метою своєчасного виявлення, відвернення та нейтралізації реальних і потенційних загроз з метою забезпечення зовнішньополітичної безпеки України.

Визначальними чинниками, що впливають на стан національної безпеки України, загалом, є внутрішньополітична обстановка, зовнішньополітичний курс та ефективна державна політика безпеки.

Ю. Павлютін відзначає, що до прийняття Закону «Про національну безпеку України» термін «національна безпека» без розкриття його змісту був у текстах Конституції України 1996 р., законів України «Про оборону» (1991 р.); «Про організацію оборонного планування», «Про Раду національної безпеки і оборони України» (обидва 1998 р.); «Про правовий режим надзвичайного стану» (2000 р.); «Про демократичний цивільний контроль над Воєнною організацією і правоохоронними органами держави», «Про основи національної безпеки України» (обидва 2003 р.); Постанові Верховної Ради

України «Про Концепцію (основи державної політики) національної безпеки України [3, с. 85].

О. Панченко, вивчивши законотворчу діяльність у сфері національної та інформаційної безпеки, відзначив, що «система нормативно-правового забезпечення національної безпеки становить норми Конституції України, а також сукупність законів та підзаконних нормативних актів, які утворюють законодавче поле для функціонування системи національної безпеки і виконання нею свого призначення. Усе нормативно-правове забезпечення національної безпеки умовно можна поділити на два рівні: на першому створюють правову базу для забезпечення функціонування системи національної безпеки, і вона має загальнообов'язковий для всіх характер. Нормативними актами першого рівня є: Конституція України, закони та постанови Верховної Ради України, укази та розпорядження Президента України, постанови та розпорядження Кабінету Міністрів України. На другому рівні створюють відомчу нормативну базу, яка уточнює і конкретизує, з огляду на специфіку кожного суб'єкта забезпечення національної безпеки, його функції та завдання» [4].

Основи публічного управління та адміністрування в сфері національної безпеки визначаються Законом України «Про національну безпеку України» від 21.06.2018 № 2469-VIII, в редакції від 24.10.2020, котрий встановлює в ч. 4 ст. 3, що державна політика у сферах національної безпеки і оборони спрямовується на забезпечення воєнної, зовнішньополітичної, державної, економічної, інформаційної, екологічної безпеки, кібербезпеки України тощо [2].

У 2020 році Президент України підписав Указ «Про рішення Ради національної безпеки і оборони України від 14 вересня 2020 року «Про Стратегію національної безпеки України». Стратегія національної безпеки і оборони України, розроблена за дорученням Президента України, визначає основні напрями державної політики у сфері національної безпеки, зокрема: пріоритети національних інтересів України та забезпечення національної

безпеки, цілі та основні напрями державної політики у сфері національної безпеки; поточні та прогнозовані загрози національній безпеці та національним інтересам України з урахуванням зовнішньополітичних та внутрішніх умов; основні напрями зовнішньополітичної діяльності держави для забезпечення її національних інтересів і безпеки; напрями та завдання реформування й розвитку сектору безпеки і оборони; ресурси, необхідні для її реалізації [5].

З точки зору нормативно-правової бази забезпечення національної безпеки України у зовнішньополітичній сфері, фактично стратегія національної безпеки України лише в розділі III «Основні напрями зовнішньополітичної та внутрішньополітичної діяльності держави для забезпечення її національних інтересів і безпеки», зокрема в пункті 32 згадує зовнішньополітичну складову «Зовнішньополітична діяльність держави спрямована передусім на забезпечення незалежності і державного суверенітету, відновлення територіальної цілісності України.» [5].

Це свідчить про те, що у цьому напрямі потрібно розробити додаткові нормативно-правові акти, які надади змогу вирішувати актуальні питання зовнішньополітичної безпеки, особливо в ситуаціях загострення геополітичної обстановки.

Доцільно також розробити стратегію зовнішньополітичної діяльності на основі Стратегії національної безпеки України як інструмент реалізації зовнішньополітичних інтересів України.

Погоджуємося також з позицією Н.Сіцінського, який, дослідивши теоретичні здобутки у галузі наукового забезпечення розвитку механізмів державного управління національної безпеки України у зовнішньополітичній сфері, відзначив, що організаційний, правовий, політичний, економічний, військовий механізми державного управління забезпеченням національної безпеки України в зовнішньополітичній сфері за своїм змістом спроможні забезпечити більш ефективну практичну координацію за усіма видами діяльності сектору безпеки і оборони України, що перебуває під демократичним цивільним контролем громадських об'єднань, які добровільно

беруть участь у забезпеченні національної безпеки України для попередження та нейтралізації внутрішніх і зовнішніх викликів та реальних і потенційних загроз національній безпеці України у зовнішньополітичній сфері [1].

Отже, сучасний стан нормативно-правової бази забезпечення національної безпеки України у зовнішньополітичній сфері можна визначити як стан системи, що знаходиться в стадії формування. У цих умовах перед законодавчим органом влади стоять завдання сформувати гнучку правову систему, яка могла б адекватно реагувати на економічні та соціально-політичні зміни в Україні і за кордоном і, водночас, забезпечити необхідний рівень національної безпеки України у зовнішньополітичній сфері.

Список використаних джерел:

1. Сіцінський Н. А. Теоретичні здобутки у галузі наукового забезпечення розвитку механізмів державного управління національної безпеки України у зовнішньополітичній сфері. *Державне управління: удосконалення та розвиток*. 2020. № 3. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Duur_2020_3_20
2. Про національну безпеку України: Закон України від 21.06.2018 № 2469-VIII. *Відомості Верховної Ради*. 2018. № 31. ст. 241.
3. Павлютін Ю. М. Система національної безпеки: політико-правовий аналіз. *Честь і закон*. 2020. № 3. С. 84-90.
4. Панченко О. А. Законотворча діяльність у сфері національної та інформаційної безпеки. *Державне управління: удосконалення та розвиток*. 2020. № 3. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Duur_2020_3_9
5. Про рішення Ради національної безпеки і оборони України від 14 вересня 2020 року «Про Стратегію національної безпеки України»: Указ Президента України від 14.09.2020. №392/2020. Дата оновлення: 14.09.2020 URL: <https://www.president.gov.ua/documents/3922020-35037>

Матеріали подані в авторській редакції